

Struktura státní závěrečné zkoušky

Studijní program: Japanistika

Forma studia: Vedlejší studium (minor)

Platnost od: Podzim 2024

I. Písemná část – Japonský jazyk

1. Překlad krátkého souvislého textu z japonštiny do češtiny/slovenštiny
2. Překlad krátkého souvislého textu z češtiny do japonštiny

II. Ústní část – Japonská historie, kultura a společnost

Okruh „Starší Japonsko“

1. Prehistorické Japonsko, období Asuka a Nara

- Jaký je obecný náhled na japonskou prehistorii a historii a jejich klíčové pojmy? Jak probíhal materiální vývoj v nejstarších obdobích? Jak a kde vznikal japonský stát z rodových zřízení a jaké kontinentální vlivy genezi provázely? Jak vypadalo Japonsko v období Nara z hlediska politického? Jakou roli hrál chrám Tódaidži v kulturním a společenském vývoji země? Jaké příčiny vedly k přesunu císařské moci z Jamata?
- Jak lze charakterizovat počátky japonského písemnictví? Jakou souvislost měla nejstarší díla s náboženskou a společenskou situací?
- Klíčové pojmy: *džómon*, jajoiská kultura, kofunová kultura, reformy Taika, princ Šótoku, éra Tenpjó, *Kodžiki*, *Nihon-šoki*, *Kaifúsó*, *Man'jóšú*, *tanka*, *čóka*

2. Japonsko v období Heian

- Jak je vymezeno období Heian a do jakých fází je lze rozdělit? Jaká byla struktura vládnoucí vrstvy, jaké bylo rozdělení moci a jaké faktory ovlivňovaly mocenskou situaci v období Heian? Jaká historická východiska vedla ke vzniku vojenské vrstvy *buke*? Jaké příčiny vedly k mocenskému konfliktu na konci období Heian?
- Které jsou nejvýznamnější žánry a literární díla heianského období a čím se vyznačují?
- Klíčové pojmy: regentské období, *sei-i taišógun*, *kuge*, *buke*, *Fudžiwara džidai*, vláda excísařů *insei*, válka *Gen-Pei*, *Nihon rjóiki*, *Kokinšú*, *Taketori monogatari*, *Ise monogatari*, *Tosa nikki*, *Kageró nikki*, *Gendži monogatari*, *Makura no sóši*, *Izumi šikibu nikki*, *Sarašina nikki*, *Kondžaku monogatari*

3. Japonsko v období Kamakura

- Jaká byla historická východiska vzniku vojenské vrstvy *buke*? V čem spočíval dualismus státní a vojenské správy v období Kamakura? Jaké důsledky na vnitřní vývoj Japonska měly mongolské invaze?
- Jaká jsou nejdůležitější literární díla kamakurského období, k jakým žánrům náleží a čím se vyznačují? Jak vznikl a čím se vyznačoval žánr *renga*?
- Klíčové pojmy: *bakufu*, *goon*, *hókó*, *šikken*, *Hódžóki*, *Heike monogatari*, *Curezuregusa*, *Šin-Kokinšú*, *renga*

4. Japonsko v období Muromači, období sjednocovacího procesu

- V čem spočívalo císařské schisma v období Muromači? Čím se vyznačovala vojenská vláda rodu Ašikaga? Jaké faktory vedly k desintegraci jednotného státu v období tzv. *sengoku*? Jak probíhal proces opětovného sjednocení a jaké charakteristiky měly jeho nejvýznamnější osobnosti? Jak vypadaly první styky Japonska s evropskými zeměmi a jaké měly důsledky?
- Jak lze charakterizovat kulturu Severních hor a kulturu Východních hor? Jak vypadaly divadelní formy v období Muromači a období následujícím? Které jsou hlavní literární proudy v druhé polovině japonského středověku a která díla jsou stěžejní?
- Klíčové pojmy: Jižní a Severní dvůr, válka Ónin, *sengoku džidai*, *daimjó*, panství *han*, *Azuči-Momojama*, *nógaku*, *haikai no renga*, *Taiheiki*, *Džórorihime monogatari*

5. Japonsko v období Edo

- Jak probíhal a čím vyvrcholil proces znovusjednocení Japonska? Jak vypadalo mocenské uspořádání od počátku 17. století? Jaké mechanismy využívali Tokugawové k upevnění a udržení moci? Čím se vyznačovala společenská struktura a společenský život v období Edo? Jaké byly hlavní příčiny pádu tokugawského režimu?
- Které hlavní žánry, formy a tematika se rozvíjely v literatuře v období Edo? Kdo byli jejich nejvýraznější představitelé z řad autorů? Jak byla literární produkce ovlivněna společenskou a politickou situací v zemi?
- Klíčové pojmy: *šinpan*, *gosanke*, *fudai*, *tozama*, *ši-nó-kó-šó*, *sankin kótai*, *sakoku*, Macuo Bašó, Čikamacu Monzaemon, Ihara Saikaku, *bakumacu*

Okruh „Moderní Japonsko“

1. První část období Meidži: 1868–1890

- Jaké byly vnitřní a vnější faktory, jež vedly k restauraci Meidži? Jak restaurace Meidži probíhala a kdo byli její hlavní protagonisté? Jaké byly hlavní kroky v procesu reformy a jak vypadaly základní instituce meidžiovského státu? Jak se meidžiovské Japonsko lišilo od toho tokugawského? Jak lze hodnotit restauraci Meidži v kontextu světových dějin?

- Jaké ideové proudy dominovaly intelektuálnímu prostředí a literární tvorbě v 2. polovině 19. století? Kteří autoři a která literární díla reprezentovali přetrvávající trendy předchozího období?
- Klíčové pojmy: *bakumacu*, Iwakurova mise, ústava Meidži, opiové války, Bošinská válka, císař Meidži, státní šintó, Císařský výnos ke vzdělání, Takamori Saigó, Itó Hirobumi, Fukuzawa Jukiči, Izumi Kjóka, Higuči Ičijó

2. Druhá část období Meidži a počátek 20. století: 1890–1931

- Jak se změnilo japonské území od druhé poloviny období Meidži? Jaké měly teritoriální zisky z tohoto období pozadí? Jakou podobu měla japonská koloniální správa v Koreji a na Tchaj-wanu? Jak lze charakterizovat politickou a společenskou situaci Japonska v období Taišó? Čemu se říká „demokracie Taišó“?
- Jaké nové proudy ovlivnily literární produkci přelomu 19. a 20. století? Odkud čerpaly inspiraci a kdo byli jejich hlavní představitelé? Jakým způsobem se modernizovaly tradiční poetické formy a kdo byl v této oblasti nejvýraznějším autorem?
- Klíčové pojmy: První čínsko-japonská válka, rusko-japonská válka, *genró*, Šideharova diplomacie, Seijúkai-Minseitó, volební zákon z roku 1925, císař Taišó, císař Šówa, realismus, romantismus, *watakuši šósecu*, Cubouči Šójó, Futabatei Šimei, Mori Ógai, Sóseki Nacume, Masaoka Šiki, Akutagawa Rjúnosuke

3. Období militarismu a 2. světová válka: 1930–1945

- Jaké byly vnitřní a vnější faktory pádu tzv. „demokracie Taišó“ a jaké vnitřní a vnější faktory vedly k nastolení militarismu v Japonsku? Co bylo příčinou japonského válečného tažení do Mandžuska a Číny? Jak lze charakterizovat japonský fašismus ve srovnání s německým či italským? Co vedlo Japonsko ke vstupu do války v Pacifiku? Kdy došlo k zásadnímu obratu a jakou roli v ukončení války sehrál japonský císař, atomové bomby a vstup Sovětského svazu do války v srpnu 1945?
- Jak byla literární tvorba ovlivněna politickou a společenskou situací v období japonského militarismu? Jaká tematika se v prozaické tvorbě rozvíjela v období 2. světové války?
- Klíčové pojmy: Mandžuský incident, incident na mostě Marca Pola, Tódžó Hideki, Konoé Fumimaro, Velká východoasijská sféra vzájemné prosperity, Kwantungská armáda, Pearl Harbor, bitva o Midway, Tanizaki Džun'ičiró, historická novela, Ibuse Masudži, Jošikawa Eidži

4. Japonsko po 2. světové válce: 1945–1989

- Jakou podobu měla okupační správa a jaké zásadní reformy Japonsku přinesla? Jaké společenský vývoj předcházel opětovnému získání nezávislosti? Jaké vztahy mělo Japonsko s Čínou, Koreami a zeměmi jihovýchodní Asie v poválečném období? Jak lze vysvětlit tzv. japonský ekonomický zázrak? V čem spočívalo vytvoření tzv. železného trojúhelníku?

- Jakým způsobem a v kterých literárních dílech lze pozorovat reflexi 2. světové války? Kteří autoři jsou vnímáni jako nejvýznamnější prozaici 2. poloviny 20. století a jaké charakteristiky mají jejich díla?
- Klíčové pojmy: Jošida Šigeru, Douglas MacArthur, Tokijský válečný tribunál, Japonská ústava (článek 9), systém roku 1955, LDP, JSP, *anpo džójaku*, Ikeda Hajato, rozvojový stát, japonský ekonomický zázrak, železný trojúhelník, *keirecu*, Dazai Osamu, Kawabata Jasunari, Mišima Jukio, Endó Šúsaku, Abe Kóbó

5. Nejnovější vývoj Japonska: 1990 až současnost

- Jaké byly příčiny ekonomické krize, která postihla Japonsko na začátku 90. let 20. století? K jakým změnám došlo v japonské společnosti v posledních 30 letech z hlediska ekonomického, politického či sociálního? Jaké významné události období Heisei zásadním způsobem ovlivnily situaci v Japonsku?
- Jaké jsou nejnovější japonské literární tendence? Kteří současní autoři a která jejich díla jsou dostupná v překladech do češtiny/slovenštiny? Jak se liší tvorba jednotlivých japonských nositelů Nobelovy ceny za literaturu?
- Klíčové pojmy: Murajamův projev, *Óm šinrikjó*, hanšinské zemětřesení, Koizumi Džun'ičiró, svatyně Jasukuni, „ženy útěchy“, Fukušima, Tokijské olympijské hry, Murakami Rjú, Murakami Haruki, Óe Kenzaburó